

Полліанна
Еліно́р Порте́р

Шкільна бібліотека української та світової літератури
Бестселер Еліно́р Порте́р (1868–1920) «Полліанна» – це добра історія про дивовижну дівчинку, що після смерті батьків потрапила на виховання до своєї суворої тітки. Володіючи вражаючою здатністю завжди і всюди, незважаючи на найгірші обставини, «грати в радість», робити це щиро і щедро, Полліанна зуміла вилікувати від нудьги, болю і похмурості всіх, хто з нею зустрівся.

Еліно́р Порте́р

Полліанна

Моїй кузині Белль

Розділ 1

Міс Поллі

Того червневого ранку міс Поллі Гаррінгтон рвучко переступила поріг своєї кухні. Зазвичай міс Поллі не метушилася, навіть пишалася своєю шляхетною стриманістю. Але сьогодні вона квапилася – по-справжньому квапилася.

Ненсі здивовано підвела на неї очі від тарілок в умивальнику. Ненсі працювала у міс Поллі на кухні майже два місяці, але вже засвоїла, що господиня не любить метушні.

– Ненсі!

– Так, мем, – бадьоро відгукнулася Ненсі, не припиняючи, однак, витирати рушником карафу.

– Ненсі, – посуворішав голос міс Поллі, – якщо я звертаюся до тебе, ти маеш перервати будь-яку іншу роботу і уважно слухати мене.

Ненсі спаленіла і збентежено поставила карафу на стіл; однак, забираючи руку з рушником, мало не перекинула посудину, через що знітилася ще більше.

– Так, мем. Відтепер я знатиму, – пробелькотала вона, надійніше встановлюючи карафу на столі й обернулася до господині. – Я так поралася тільки того, що ви самі вранці казали не баритися з миттям посуду.

Господиня насупилася.

– Облиш, Ненсі. Мені не потрібні виправдання, коли я чекаю на твою увагу.

– Так, мем, – стримала зітхання Ненсі.

«Цікаво, – подумалось їй, – чи я коли спроможуся догодити цій пані?»

Раніше Ненсі не випадало працювати поза домом для заробітку. Аж коли хвора мати овдовіла і лишилася сама з юною Ненсі й іще трьома меншими дітьми, дівчина мусила якось підтримати родину. Тож вона неабияк зраділа, коли трапилася робота на кухні у великому будинку на пагорбі. Ненсі походила з Корнера за шість миль звідси і ще якісь два місяці тому знала міс Поллі Гаррінгтон тільки як власницю старої садиби Гаррінгтонів і одну з найзаможніших осіб у містечку. Відтоді Ненсі пізнала набагато ліпше цю неприязну жінку з суворим обличчям, яка супилася на найменший брязкіт ножа чи грюкання дверима, однак зроду не всміхнулася, навіть якщо ножі й двері строго дотримувалися цілковитої тиші.

– Ненсі, коли закінчиш усі вранішні справи, – казала тепер міс Поллі, – повинось усі скрині та ящики з кімнатки на горищі – з тієї, що просто навпроти сходів. Поприбираеш у ній як слід, а тоді застелиш там дитяче ліжко.

– Гаразд, мем. А куди подіти все, що я звідти повиношу?

– Складеш у віддаленій частині горища.

Міс Поллі завагалася, а тоді повела далі:

– Думаю, Ненсі, тепер я вже можу тобі сказати. До мене переїжджає моя небога, міс Полліанна Вітєр. Їй одинадцять років і вона спатиме у тій кімнаті.

– Сюди... міс Гаррінгтон, сюди приїде маленька дівчинка? Ох, як же гарно! – вигукнула Ненсі, пригадавши, як її власні сестрички ніби сонцем сповнювали рідну домівку в Корнері.

– Не думаю, що слово «гарно» найдоречніше, – гостро урвала її міс Поллі. – Однак я маю намір гідно виконати свій обов'язок. Я порядна людина і, сподіваюся, не дам приводу поставити під сумнів свою добродішність.

У Ненсі спалахнули щоки.

– Та звісно ж, мем, – пробелькотіла вона. – Я тільки подумала, що мале дівча могло б якось... той... скрасити вам життя.

– Дякую, – сухо відказала леді. – Проте, я не бачу в цьому нагальної потреби.

– Але ж вам... ви, звісно, раді взяти донечку вашої сестри, – зважилася Ненсі, неясно відчуваючи, що має якось забезпечити теплий прийом сиротині.

Міс Поллі гордовито піднесла голову.

– Ненсі, якщо моїй сестрі колись забракло кебети настільки, що вона вийшла заміж і привела дитину у світ, де та нікому не потрібна, я не зобов'язана втішатися з того, що, зрештою, цією дитиною маю опікуватися я. Проте я вже сказала, що свій обов'язок виконаю. А ти, Ненсі, повичищай там як слід пил по кутках, – різко докинула вона, йдучи з кухні.

– Так, мем, – зітхнула Ненсі, знову беручись до витирання карафки.

Посудина вихолола, тож, щоб насухо витерти, їй довелося знову ополіскувати гарячою водою.

Тим часом міс Поллі у своїй кімнаті у чергове перечитувала листа, що – такою прикрою несподіванкою – надійшов два дні тому з далекої глушини на Заході. У листі, адресованому міс Поллі Гаррінгтон, Белдінгсвіль, штат Вермонт, писалося таке:

«Шановна пані! З сумом повідомляю Вам, що преподобний Джон Вітьєр помер два тижні тому, осиротивши єдину свою дитину, дівчинку одинадцяти років. Небіжчик не лишив їй майна, за винятком кількох книжок, оскільки – як напевне Вам відомо – був він пастором маленької місіонерської церкви й отримував дуже скромну платню.

Наскільки я розумію, Джон Вітьєр був одружений на Вашій сестрі, але, свого часу, він згадував, що стосунки між Вашими родинами були не найближчими. Разом з тим він гадав, що, заради пам'яті сестри, Ви захочете взяти сироту до себе і виховати серед рідні на Сході. Саме тому я пишу до Вас.

Коли Ви читатимете цього листа, дівчинка вже буде готова рушити в путь і ми будемо невимовно вдячні Вам, якщо, у разі Вашої згоди, Ви відразу нам про це повідомите, оскільки незабаром одне тутешнє подружжя їде на Схід: вони могли б узяти дівчинку з собою до Бостона, а там посадити на белдінгсвільський потяг. Звісно, Вас буде завчасно сповіщено про дату прибуття і потяг, яким приїде Полліанна.

Сподіваємося на Вашу прихильну відповідь.

З повагою Джеремія О. Вайт».

Насупившись, міс Поллі згорнула аркуш і вклала його у конверт. Відповідь вона відправила ще вчора, повідомивши, що, безперечно, прийме дитину. Адже вона мала гідно виконати свій обов'язок, хоч би яким неприємним він виявився.

Нині, сидючи з конвертом у руках, міс Поллі полинула думками у минуле, до своєї небіжки сестри, матері цієї дівчинки, і до тих часів, коли двадцятирічна Дженні, наперекір родині, наполягла на шлюбі з молодим пастором. До неї сватався заможний джентльмен і родина віддавала йому перевагу перед пастором, але Дженні трималася свого. Багатий претендент вік мав так само солідний, як фінансове становище, а юний пастор мав сповнену ідеалами голову, завзяту вдачу і закохане серце. Дженні віддала перевагу молодому, звісна річ. Вона побралася зі священником-місіонером і поїхала з ним на Захід.

Це означало розрив з родиною. Міс Поллі добре пам'ятала, як усе відбувалося, хоча їй самій, наймолодшій у родині, на той час було заледве п'ятнадцять. Батьки не схильні були знатися з дружиною місіонера. Щоправда, Дженні сама писала до них якийсь час, а свою останню дитину назвала Полліанною на честь власних сестер, Поллі й Анни – решта діточок їй помирали. То був останній лист від Дженні; а за кілька років, з малого містечка на Заході, надійшла звістка про її смерть – стисле, однак розпачливе повідомлення від самого пастора.

У великій родинній садибі, зрештою, час теж не стояв на місці. Вдивляючись у долину, що розкинулася навколо пагорба, міс Поллі, розмірковувала про зміни, яких домівка зазнала впродовж останніх двадцяти п'яти років.

У свої сорок жінка лишилася сама у цілому світі. Батько, мати, сестри – всі помирали. Вже котрий рік вона єдина господиня маєтку й усього батькового спадку. Ті, хто відкрито співчував її самотині, радили завести подругу чи компаньйонку, але горда леді не приймала ні їхнього співчуття, ні порад. Відповідала, що вона не самотня. Її влаштовує відлюдне життя, бо вона любить спокій і тишу. І ось тепер...

Міс Поллі підвелася з крісла, похмура, міцно стиснувши вуста. Звісно, вона тішилася, що є істинною благодійницею, бо не тільки усвідомлює свій обов'язок, але має силу волі достатню, щоб гідно його виконати. А однак... «Полліанна»... Яке безглузде ім'я!

Розділ 2

Старий Том і Ненсі

Ненсі драїла і замітала «кімнатку на горищі», особливо ретельно вичищаючи кутки. Насправді, завзяття, з яким вона віддавалася прибиранню, більшою мірою давало вихід її почуттям, ніж свідчило про бажання домогтися бездоганної чистоти – попри покірливий страх перед господинею, Ненсі була аж ніяк не святенниця.

– Якби оце так... та повичищати... та кутки... у її душі, – бубоніла вона у такт різким поштовхам, енергійно орудуючи щіткою. – Атож!.. От, де треба з темних кутків повичищати... Це ж у голову не увібаєш! Запроторити нещасне дитя у задурливу комірчину на горищі... де взимку не опалюється... і

це у здоровенному будинку, де самі порожні кімнати. Нікому непотрібна дитина, каже! А нехай тобі!

Ненсі з такою силою викрутила ганчірку, що аж у пальцях запекло.

– А я так гадаю, то не дитина нікому не потрібна... гм... Нікому! Нікому не потрібна, а комусь, як на те, потрібна. Авжеж... дуже потрібна...

Деякий час вона працювала мовчки, а тоді, закінчивши, гидливо оглянула вбогу кімнатку.

– Що ж, справу зроблено... Себто, я своє зробила, – зітхнула вона. – Бруду нема... Зрештою, тут нічого нема. Бідолашне дитя! Гарне місце вигадала пані для сироти, якій бракує рідної домівки! – докинула Ненсі наостанок і вийшла, грюкнувши дверима.

– Ой! – похопилась, кусаючи губу.

А тоді буркнула:

– А мені байдуже. Тим ліпше, як вона почула. Нехай!

Згодом, уже по обіді, Ненсі таки знайшла кілька хвилин, щоб розпитати старого Тома, який від давніх-давен працював при садибі, виконуючи бур'яни й розчищаючи доріжки.

– Містере Томе, – почала вона, озирнувшись, чи, бува, ніхто не стежить. – А ви знаєте, що до нас приїздить маленька дівчинка, яка мешкатиме у міс Поллі?

– Що? Хто? – перепитав старий, з натугою випростуючись.

– Маленька дівчинка. Замешкає з міс Поллі.

– Пхе! Оце пожартувала! – недовірливо пирхнув Том. – Скажи ще, що завтра сонце сяде на сході.

– Щира правда. Вона сама мені сказала, – наполягала Ненсі. – Дівчинка її небога і її одинадцять років.

Старий аж рота роззявив.

– Овва!.. Стривай лишень, – пробурмотів він, а тоді його бляклі очі засвітилися ніжністю. – То це мусить бути... донечка міс Дженні. Решта з них ніхто не брав шлюбу. Атож, Ненсі, це має бути донечка міс Дженні. Слава Господу у вишніх! Подумати лишень, мої старі очі її побачать!

– А хто була та міс Дженні?

– Вона була янголом небесним! – схвилювано вигукнув Том. – У старих господарів вона була старшою дочкою. Їй було двадцять, коли вона вийшла заміж і виїхала звідси, багато років тому. Я чув, усі її діти повмирали, крім останньої донечки. Напевне, саме вона тепер приїде.

- Їй одинадцять років.

- Так, наче сходиться, - кивнув старий.

- Вона спатиме на горищі. Як тільки отій... - Ненсі обурено озирнулась на будинок, - як їй не сором!

Старий Том насупився. А наступної миті вуста йому викривила гірка посмішка.

- Цікаво, як міс Поллі ладнатиме з малою, - сказав він.

- Гай, гай! Мені цікаво, як мала у цьому домі ладнатиме з міс Поллі, - відказала Ненсі.

Старий засміявся.

- Боюсь, ти не залюблена у міс Поллі...

- Наче хтось колись у неї залюблювався! - уїдливо зауважила Ненсі.

Старий Том загадково посміхнувся. Нахилившись, він знову взявся до роботи.

- Ти, либонь, не в курсі щодо роману міс Поллі, - поволі проказав він.

- Роман... у неї?! Ні!... Я так думаю, тут нема щодо чого бути в курсі. Не у її випадку.

- А, однак, було... було кохання, - покивав головою старий. - І той парубок досі мешкає у нашому містечку.

- Хто?

- Не скажу. Не годиться мені про це плескати.

Том знову випростався, обличчям до будинку. У його вицвілих синіх очах відбилася щира гордість відданого слуги за родину, якій він залишався вірним і яку любив упродовж кількох десятиліть.

- Яюсь не віриться, щоб хтось та... в неї закохався, - не могла повірити Ненсі.

Старий Том похитав головою.

- Бо ти не знаєш міс Поллі такою, як я її знав. Колись вона була по-справньому вродливою. Та й зараз могла б собі на вроду дозволити, якби хотіла.

- Вродлива? Міс Поллі?

- Так. Якби розпустила кучері по плечах, як колись, а не стягувала й прилизувала, як тепер, якби вбрала мереживну сукню з білими стрічками та

накинула на плечі квітчасту шаль, ти сама, Ненсі, побачила б, яка вона вродлива. Міс Поллі ж іще не стара.

– Не стара? У такому разі вона досконало вдає літню пані. Далебі, що так, – чмихнула Ненсі.

– Та знаю. Воно й почалося саме тоді, як вона посварилася з коханим, – кивнув старий Том. – Вона після того наче діету з полину й терну взяла – до всіх дітклива й гостра.

– Це точно, – підхопила Ненсі. – Ніколи їй не догодиш, хоч як намагайся! Я б давно пішла, якби моїм удома не залежало на моїй платні. Та якогось дня мені терпець урветься і я не змовчу. А тоді, звісно – прощай Ненсі, пакуй манатки. Далебі, що так.

Старий Том похитав головою.

– Знаю. Мене теж поривало так учинити. Це природне відчуття, але не найкраще. Повір мені, дитино, не найкраще.

Похнюпивши голову, старий знову взявся до роботи.

– Ненсі! – покликав різкий голос.

– Так, мем, – відгукнулася Ненсі й поквапилася до будинку.

Розділ 3

Прибуття Полліанни

Наступного дня надійшла обіцяна телеграма, у якій повідомлялося, що Полліанна приїде у Белдінгсвіль двадцять п'ятого червня, о четвертій пополудні. Прочитавши телеграму, міс Поллі насупилася й піднялася сходами на горище. Так само насуплено оглянула кімнату.

У кімнаті на горищі стояло акуратно застелене ліжечко, два жорстких стільці, умивальник, трюмо без дзеркала і маленький столик. Ні фіранок на вікнах, ні картин на стінах. Сонце весь день гріло дах, і у кімнатці було гаряче, наче у розжареній грубі. Через брак москітних сіток, вікна не відчиняли. Жирна муха сердито дзижчала при одному з них, б'ючись об скло і намагаючись вирватися геть.

Міс Поллі вбила муху і викинула її у вікно (піднявши раму заледве на дюйм), поправила стілець, знову насупила брови і вийшла з кімнати.

– Ненсі, – озвалась вона до прислужниці за кілька хвилин, ставши у дверях кухні, – я знайшла муху нагорі, у кімнаті міс Полліанни. Напевне, хтось відчиняв вікно. Я замовила сітки від комах, але доки їх привезуть, маеш стежити, щоб вікна лишалися зачиненими. Моя небога приїжджає завтра о четвертій. Я хочу, щоб ти зустріла її на станції. Тімоті відвезе тебе

екіпажем. У телеграмі написано: «Світле волосся, червона картата сукня, солом'яний капелюшок». Це все, що мені відомо, але думаю, тобі цього буде достатньо.

– Так, мем. А... а ви...

Міс Поллі, безперечно, зрозуміла сенс белькотання Ненсі, бо насупилася і сухо перервала її:

– Ні, я не поїду. У цьому немає потреби.

Вона повернулася і вийшла з кухні – турботи з улаштування своєї небоги, Полліанни, міс Поллі завершила.

Ненсі люто натиснула на розжарену праску й енергійно протягла нею по кухонному рушнику.

– «Світле волосся, червона картата сукня, солом'яний капелюшок», це все, що їй відомо! Я б крізь землю провалилася від сорому... Отак зустрічати єдину небогу, що іде до тебе через увесь континент!

Наступного дня, за двадцять четверта, Тімоті й Ненсі виїхали маленьким екіпажем, щоб зустріти гостю. Про Тімоті, сина старого Тома, у містечку казали, що, коли його батько є правою рукою міс Поллі, то Тімоті, щонаменше, її ліва рука.

Тімоті мав добру вдачу і показний вигляд. З Ненсі вони дуже швидко заприятелювали. Проте сьогодні дівчині було не до звичних балачок з Тімоті – вона цілковито зосередилася на відповідальному дорученні, а щойно вони дісталися станції, одразу побігла на перон.

Раз по раз Ненсі повторювала подумки: «Світле волосся, червона картата сукня, солом'яний капелюшок». Знову й знову намагалася вона уявити собі, яка насправді та Полліанна.

– Для неї самої було б краще виявитися розважливою дівчинкою, що не впускає ножі на підлогу й не грюкає дверима, – зітхнула Ненсі до Тімоті, що теж приєднався до неї.

– Бо, як ні, то хто й зна, яким боком нам усім це вилізе, – криво всміхнувся Тімоті. – Уяви собі лишень: міс Поллі й галасливе дівчисько! Нехай Господь милує!.. А вже й потяг чути!

– Ох, Тімоті, жорстоко було мене вирядити на цю справу, – раптом розхвилювалася Ненсі й кинулася до невеличкого гурту пасажирів, що вийшли з потяга.

Майже одразу Ненсі побачила її, худорляве дівчатко у солом'яному капелюшку і картатій червоній сукенці. Русяве волосся двома цупко сплетеними косами лежало на спині. Радісне веснянкувате личко крутилося навсібіч, когось видивляючись.

Ненсі рушила до малої, щойно минула раптова слабкість у колінах. Дівчинка на той час залишилася на пероні сама.

– Ви міс... Полліанна? – пробелькотала Ненсі запитання, а вже наступної миті задихалася у палких обіймах – дві тоненькі ручки цупко сплелися у неї на шиї.

– Ох, яка я щаслива, щаслива, щаслива, що бачу вас! – задзвенів радісний голосочок просто їй у вухо. – Звісно, я Полліанна, і яка ж я щаслива, що ви зустріли мене! Я так і сподівалася!

– Ви... сподівалися? – спантеличено перепитала Ненсі, поправляючи на собі капелюшка, здивована тим, як Полліанна могла взагалі знати про її існування. – Ви чекали, що саме я вас зустріну?

– Авжеж, я всю дорогу намагалася уявити собі, яка ви є, – пританцьовувала дівчинка навшпиньки й оглядала ошелешену Ненсі з голови до ніг. – А тепер я вже знаю, і я щаслива, що ви така, як ви є.

Ненсі зробилося трохи легше, коли до них підійшов Тімоті. Слова Полліанни геть збили її з пантелику.

– Це Тімоті, – представила вона його. – У вас є саквояж?

– Звісно, є, – поважно кивнула Полліанна, – до того ж новісінький. Його мені купила «Жіноча допомога»[1 – «Жіноча допомога» – одне з численних жіночих благодійних товариств у США.]. Чи ж не зворушливо? Адже вони так хотіли килим! Щоправда, я не знаю, скільки червоного килима можна придбати на гроші за саквояж, але скількись точно можна – думаю вистачило б на половину проходу між рядами у церкві. А ви як гадаєте? У мене у цій торбинці квитанція, яку, містер Грей казав, я маю віддати вам, щоб ви отримали мій саквояж. Містер Грей – це чоловік місіс Грей. Вони – родичі дружини диякона Кара. Я приїхала з ними сюди на Схід і вони дуже славні... А... ось де вона, – подала вона Ненсі папірець, попорпавшись попередньо у своїй торбинці.

Ненсі зітхнула. Вона інстинктивно відчула, що принаймні хтось із них мав би зітхнути після цього монологу. Зиркнула на Тімоті – той передбачливо відвів погляд.

Отримавши саквояж, вони поклали його в екіпажі позаду, Полліанна зручно встиглася між Ненсі й Тімоті спереду, а тоді, нарешті, рушили. Весь час, доки вони лаштувалися, дівчинка, не вгаваючи ні на мить, сипала коментарями й запитаннями, аж Ненсі вибилася з сил, відповідаючи на них.

– Ох, як гарно! А далеко нам? Гарно, якби довго їхати, бо я люблю кататися! – не вгавала Полліанна, вже коли почали обертатися колеса. – Втім, якщо недалеко, тим ліпше, бо я хочу чимшвидше побачити... Яка гарна вулиця! Я знала, що тут гарно, бо тато мені розповідав...

Вона урвала потік слів і схлипнула, переривчасто вдихнувши. Занепокоєно глянувши на дівчинку, Ненсі помітила, що підборіддячко малій затремтіло, а на очі їй набігли сльози. Однак за мить Полліанна мужньо піднесла голову й заторохтіла далі:

– Татко мені все розповів. Він усе пам’ятав. А ще... мені слід було відразу пояснити... Місіс Грей мені так радила... пояснити, чому я приїхала у червоній сукні, а не в чорному, як належало б. Вона сказала, вас це може неприємно вразити. Але серед останніх пожертвуваних у місію речей не трапилося геть нічого чорного. Крім, хіба що, баски з чорного оксамиту, але дружина диякона Кара сказала, що на мені така річ видаватиметься недоречною. Крім того, баска була дуже виношена й оксамит витерся до білого – на ліктях і ще подекуди. Деякі дами з «Жіночої допомоги» схилилися до того, щоб купити мені чорну сукню і капелюшок, але решта наполягли на тому, що гроші таки збирали на червоний килим... тобто, для церкви, знаєте. Зрештою, місіс Вайт сказала, що так як є, можливо, навіть ліпше, бо вона не любить дітей у чорному... Тобто, дітей вона, звісно, любить, але не в чорному.

Полліанна перевела дух і Ненсі спромоглася вставити: – Я впевнена, це... все буде гаразд...

– Добре, що ви теж такої думки, – кивнула Полліанна, знову ніби злегка схлипнувши. – Бо, звісно ж, набагато складніше радіти, коли ти в усьому чорному.

– Радіти? – спантеличено перепитала Ненсі.

– Так, адже тато пішов на небо, і зараз він у раю, разом з мамою та рештою наших. Він казав, я маю радіти. Але іноді це важко, навіть попри сукню у червоні ґратки, бо... бо мені його так бракує! Я нічого не можу з собою вдіяти, бо відчуваю, як мені його бракує. У мами та всіх наших там є Бог і янголи, а в мене тут нікого, крім дам з Жіночого благочинного комітету. Але тепер я знаю, все буде простіше, бо у мене є ви, тітонько Поллі. Якби ви знали, яка я щаслива, що у мене з’явилися ви!

Болісне співчуття Ненсі до цієї горопашної сироти раптом переросло у справжній жах.

– Ох, але ж... ріднесенька міс... ви страшенно помиляєтеся, – пробелькотіла вона. – Я всього лише Ненсі. Я не ваша тітонька Поллі.

– Ви... ви не вона? – проказала, затинаючись, геть розгублена дівчинка.

– Ні, я тільки Ненсі. Я й гадки не мала, що ви маєте мене за неї. Ми... ми нітрохи навіть не подібні.

Тімоті захихотів, але Ненсі була надто схвильована, щоб відповісти на його насмішкуватий погляд.

– Але хто ж ви тоді? – поцікавилася Полліанна. – Ви не схожі на даму з «Жіночої допомоги».

Цього разу Тімоті відверто розреготався.

– Я Ненсі, прислуга. Я виконую всю домашню роботу, за винятком прання та прасування. За це відповідає місіс Дерджин.

– А тітонька Поллі насправді є? – стурбовано запитала Полліанна.

- Щодо цього, можеш закластися на життя, - запевнив її Тімоті.

Полліанні явно відлягло від серця:

- Тоді все гаразд!

Замовкнувши на коротку мить, вона весело повела далі.

- Знаєте, я рада, що тітонька Поллі не приїхала мене зустрічати. Бо це означає, що наша з нею зустріч іще попереду. А до того у мене тепер є ви.

Ненсі зашарілася.

- Я б сказав, ти отримала комплімент, - насмішкувато підморгнув їй Тімоті. - Не хочеш подякувати юній леді?

- Я... я думаю... про міс Поллі, - невпевнено проказала Ненсі.

Полліанна вдоволено зітхнула.

- Я теж. Мені так цікаво, яка вона. Ви ж знаєте, вона моя єдина тітка і я тривалий час не підозрювала про її існування. Потім тато мені розповів про неї. Він казав, вона мешкає у чудовому великому будинку, високо на пагорбі.

- Атож. Будинок уже видно, отам, просто, - підтвердила Ненсі. - Отой білий, великий, з зеленими ставнями.

- Ох, який гарний! А скільки дерев і трави навколо! Я в житті не бачила одразу стільки зелені. Ненсі, а моя тітка Поллі багата?

- Так, міс.

- Як славно! Либонь приємно мати багато грошей. Я ніколи не зустрічала багатих людей. Хіба що Вайтів - бо вони таки заможні. У них килими у кожній кімнаті, і вони щонеділі ласують морозивом. А тітонька Поллі теж влаштовує недільні морозива?

Ненсі заперечно похитала головою. Губи їй скривилися і вони з Тімоті обмінялися поглядами.

- Ні, міс. Ваша тітка навряд чи любить морозиво, інакше б я, часом, бачила його у неї на столі.

У Полліанни витяглося обличчя:

– Ні, не любить? Як прикро! Не розумію, як можна не любити морозива. Втім... може, воно й на краще, бо я тепер не боятимуся, що розболиться живіт, як того разу, коли я об'їлася морозивом у місіс Вайт. Та може у тітки Поллі є килими?

– Так, килими у неї є.

– У кожній кімнаті?

– Майже що у кожній, – відповіла Ненсі й раптом насупилася, пригадавши «кімнатку на горищі» з голими стінами і голою підлогою, де не було жодного килима.

– Ох, яка я щаслива, – захоплено вигукнула Полліанна. – Обожаю килими. У нас їх ніколи не було – крім двох маленьких хідників, які ми отримали серед місіонерських пожертв, і один з них був заляпаний чорнилом. У місіс Вайт іще чудові картини по стінах розвішані. На них троянди і дівчатка, що стоять навколішки, а ще котики, ягнята і лев. Не разом, звісно, ягнята і лев. У Біблії сказано, що колись вони будуть разом, але не зараз. Тобто на картинах у місіс Вайт вони окремо. А ви любите картини?

– Я... я не знаю, – відгукнулась Ненсі здавленим голосом.

– А я люблю. У нас вдома їх ніколи не було. Вони не часто приходять у жертвах. Якось трапилися дві картини, щоправда. Одна була така гарна, що тато відразу продав її, щоб купити мені черевики. А друга була така ветха, що розвалилася, щойно ми її повісили. Скло тріснуло і все розсипалося. Я тоді плакала. Але тепер я навіть радію, що не мала тих гарних речей і не встигла до них звикнути, бо тепер зможу тішитися ними у тітки Поллі. Все одно, що знайти серед жертв для місії барвисті стрічки у коси, замість вицвілих брунатних. Овва! Який прекрасний будинок, – вигукнула вона у захваті, коли екіпаж повернув на широку під'їзну алею.

Коли Тімоті вивантажував саквояж Полліанни, Ненсі нишком прошепотіла йому на вухо:

– Не смій віднині й слова казати про звільнення, містере Тімоті Дерджине. Мене тепер звідси навіть за гроші не випхаш!

– Звільнитися? Звісно, ні, – осміхнувся молодик. – Мене звідси силоміць не витягнеш. З цим дівчам тут зробиться веселіше, ніж у тому ілюзіоні з живими картинами.

– Веселіше? – обурилася Ненсі. – Гадаю, благословенній дитині буде не до веселощів, коли вона замешкає зі своєю тітонькою. Відчуваю, їй у цьому домі знадобиться прихисток. І я стану їй таким прихистком, Тімоті. Навіть не сумнівайся, – запряглася Ненсі, обертаючись до Полліанни, щоб повести її широкими сходами до будинку.

Кімнатка на горищі

Міс Поллі Гаррінгтон не підвелася назустріч своїй небозі. Щоправда, коли Ненсі й дівчинка стали на порозі вітальні, леді відірвала очі від книжки і простягла до гості долоню, кожен палець якої ніби втілював почуття «виконаного обов'язку».

– Здрастуй, Полліанно. Я... – заледве почала вона холодним тоном, як Полліанна, метеликом фуркнувши через кімнату, опинилася на негостинних колінах отетерілої міс Поллі.

– О тітонько Поллі, тітонько Поллі! Якби ви знали, яка я щаслива, що ви дозволили мені оселитись у вас, – схлипувала дівчинка. – Якби ви знали, яка це втіха – знайти вас і Ненсі, і все оце, коли досі у мене були тільки дами з «Жіночої допомоги»!

– Я здогадуюся... хоча й не мала приємності знатися з дамами з «Жіночої допомоги», – сухо відгукнулася міс Поллі, намагаючись розчепити палкі обійми тоненьких ручок і похмуро зиркаючи на заляклу у дверях Ненсі.

– Ненсі, ти можеш іти. Полліанно, зроби ласку, стань переді мною, як годиться. Я ще навіть не роздивилась тебе до пуття.

Полліанна підхопилася на рівні і знервовано розсміялася.

– Еге ж, тітонько, ви мене вперше бачите. Та, по правді, нема на що дивитися, крім мого ластовиння. Ох, та я ж іще маю пояснити вам про свою сукню у червоні ґратки і про чорну оксамитову баску з протертими ліктями. Я вже розповіла Ненсі, як тато мені казав...

– Облишмо з тим, що казав тобі твій батько, – урвала її міс Поллі. – У тебе є багаж, я так розумію?

– О так, звісно є, тітонько Поллі. Дами з «Жіночої допомоги» купили мені чудовий саквояж. У ньому не так багато речей, зрештою. Я маю на увазі, моїх особистих. Останнім часом, на місію не часто жертвували вбрання для дівчаток. Але я привезла всі татові книжки. Місіс Вайт сказала, вони мають належати мені. Знаєте, мій тато...

– Полліанно, – знову перервала її міс Поллі, – я хочу, щоб ти відразу засвоїла одну річ, а саме: я не маю бажання постійно слухати про твого батька.

Полліанна злякано затамувала подих.

– Чому, тітонько Поллі? Ви... То ви не маєте на увазі... – вона запнулася, і міс Поллі різко перемінила тему.

– Зараз ми підемо нагору до твоєї кімнати. Твій багаж має вже бути там. Я наказала Тімоті віднести туди твою... валізу, чи що там у тебе. Прошу за мною, Полліанно.

Полліанна мовчки повернулася і рушила з кімнати слідом за тіткою. На очі їй набігли сльози, однак підборіддя вона тримала мужньо піднесеним.

«Зрештою, тим ліпше, як вона заборонила мені говорити про тата, – міркувала Полліанна. – Мені буде легше, якщо я не говоритиму про нього. Ймовірно, саме тому вона мені заборонила».

Переконавши себе у такий спосіб у тітчиній доброзичливості, Полліанна змахнула сльози з очей і почала роззиратися довкола.

Наразі вони йшли нагору сходами. У Полліанни перед очима шурхотіла хвилями чорного шовку розкішна спідниця міс Поллі. Крізь відчинені двері позаду дівчинка встигла помітити м'які килими у пастельних тонах і оббиті атласом стільці. Під ногами стелилася килимова доріжка, схожа на зелений мох. По стінах обабіч сходів виблискували позолочені рами картин, сліпучо спалахували сонячні промені, пробиваючись крізь мереживо фіранок.

– Ой, тітонько Поллі, тітонько Поллі, – захоплено видихнула племінниця. – Який у вас дивовижно гарний будинок! Ви маєте страшенно радіти, що ви така багата!

– Полліанно! – приструнчила її міс Поллі, ставши нагорі сходів. – Ти мене дивуєш таким словами!

– Чому, тітонько Поллі? Хіба ви не раді? – щиро здивувалася Полліанна.

– Звісно ні, Полліанно! Сподіваюся, я ще не забулась настільки у гріховній марноті, щоб пишатися дарами, якими Господь у своїй милості наділив мене, – заявила леді, – тим більше, коли йдеться про багатство!

Міс Поллі повернулася і попрямувала коридором до дверей, за якими сходи вели на горище. Тепер вона впевнилась у правильності свого вибору кімнати для дівчинки. Попервах пані хотіла тільки тримати малу родичку подалі від себе, а також вберегти дорогі меблі від її необережного поводження. Однак тепер, коли Полліанна виявила таку схильність до марноти, тітка похвалила себе за далекоглядне рішення про маленьку і скромну «кімнатку на горищі».

Ніжки Полліанни весело дріботіли позаду тітки, а її великі сині очі захоплено роздивлялися усе довкола, намагаючись не оминати увагою жодної цікавинки у цьому розкішному будинку. Найбільше, втім, її цікавило, за якими з чарівних дверей чекає на неї її власна кімната – затишна й оздобна кімнатка, з фіранками, килимами й картинами. Тим часом тітка рвучко відчинила чергові двері й рушила вгору іншими сходами.

Тут не було на що дивитися. Голі стіни обабіч. У кінці сходів нагорі панували сутінки, густішаючи у найдальших закутках, де дах спускався майже до підлоги і де громадилися численні коробки та скрині. На додачу, було тут спекотно й задушливо. Полліанна мимохіть піднесла голову, бо стало важко дихати. Вона побачила, як тітка відчинила двері праворуч.

– Ось твоя кімната, Полліанно. Я бачу, твій саквояж уже тут. Ключик у тебе є?

Полліанна мовчки кивнула. Вона широко розплющила очі з переляку.

Міс Поллі насупилася.

– Полліанно, коли я тебе про щось питаю, то я хочу, щоб ти мені по-людськи відповіла, а не мотала головою.

– Так, тітонько Поллі.

– Оце інша річ; дякую. Сподіваюся, тут у тебе є все, що тобі знадобиться, – додала вона, задоволено оглянувши чисті рушники та глечик з водою. – Я накажу Ненсі, щоб вона допомогла тобі розпакувати речі. Вечеря о шостій, – закінчила вона і, вийшовши з кімнатки, почала швидко спускатися сходами.

Якийсь час Полліанна стояла, дивлячись титці услід. Тоді обвела широко розплющеними очима голі стіни, голу підлогу, голі вікна. Погляд її зупинився на саквояжі, який ще недавно стояв перед нею у її кімнатці, вдома, на далекому Заході. Наступної миті вона подибала до того саквояжа, опустилася поруч з ним навколішки і затулила обличчя долонями.

Там знайшла її Ненсі за кілька хвилин.

– Годі, годі, бідолашне мое ягнятко, – розраджувала вона дівчинку, опустившись поруч з нею навпочіпки і пригортаючи її до грудей. – Саме цього я боялася – що застану тебе тут засмученою.

Полліанна похитала головою.

– Ні, Ненсі, я погана і зіпсована, я геть розбещена, – схлипувала вона. – Ніяк не хочу зрозуміти, що мій тато потрібніший Богу і янголам, ніж мені.

– Та ім він ні до чого непотрібний, – твердо заявила Ненсі.

– Ой, Ненсі! – невідомий жах вмить висушив сльози в очах Полліанни.

Ненсі знічено всміхнулася і рішуче й собі витерла очі.

– Годі, годі, дитино, це я спересердя бовкнула дурницю, – квапливо запевнила вона. – Давай лишень свій ключик, розпакуємо твій саквояж та покладемо гарненько твої речі.

Схлипуючи, Полліанна подала Ненсі ключик.

– Там не так багато речей, – проказала вона стиха.

– Тим швидше розпакуємо, – відказала Ненсі.

Обличчя Полліанни раптом осяяла усмішка.

– Справді! – вигукнула вона. – Я маю з цього радіти!

– Гм... Воно й правда, – глянула на неї Ненсі дещо невпевнено.

Моторні руки Ненсі швидко розпакували книжки, латану білизну і кілька вбогих суkenок. Полліанна, вже сяючи усмішкою, пурхала по кімнаті, розвішувала одяг у шафі, складала книжки на столі й ховала білизну по шухлядах.

– Ось так... Тепер буде дуже затишна кімнатка. Що скажеш, Ненсі? – озвалася вона невдовзі.

Ненсі не відповіла, вдаючи, нібито зосереджено шукає щось у саквояжі. Полліанна зупинилася коло безголового трюмо і пильно подивилася на голу стіну над ним.

– І мені варто радіти, що тут немає дзеркала, бо як його тут немає я не бачитиму свого ластовиння.

У Ненсі з вуст злетів якийсь невиразний гук, та коли Полліанна здивовано обернулася до неї, Ненсі так само порпалася у саквояжі. Тоді Полліанна підійшла до вікна і раптом радісно скрикнула і у захваті заплескала у долоні.

– Ой, Ненсі, я тільки зараз побачила, яка тут краса, – видихнула вона. – І дерева, і будиночки, і церква зі шпилем, а річка виблискує наче срібло. Навіщо ж тут іще якісь картини! Я така щаслива, що вона мене оселила у цій кімнаті!

На подив Полліанни, Ненсі вибухнула риданнями. Засмучена, дівчинка кинулася до неї.

– Ненсі, що сталося? Чому ти плачеш? – допитувалася вона перелякано. – Чи це... Може, це була твоя кімната?

– Моя кімната? – аж розлютилася Ненсі, тамуючи сльози. – Якби ти не була таким янголятком небесним, і якби дехто не знав уже, почім тут ківш лиха... Ой лишенько! Вона дзвонить!

Отак, не завершивши свій незрозумілий коментар, Ненсі рвучко підхопилася, вискочила з кімнати і стрімголов побігла сходами униз.

Полишена на самоті, Полліанна повернулася до своєї «картини», як вона подумки охрестила чудовий краєвид за вікном. Тоді обережно торкнула шибку. Задуха робилась нестерпною. На радість дівчинці, шибка ворухнулася під її пальцями. Наступної миті вікно широко відчинилося, і Полліанна вихилилася з нього, жадібно вдихаючи свіже духмяне повітря.

Вона подбігла до іншого вікна. Воно теж легко відчинилося. Величезна муха пролетіла їй просто повз носа і голосно задзижчала по кімнаті. За першою мухою залетіла ще одна, потім – ще, проте Полліанна нітрохи на них не зважала. Вона зробила дивовижне відкриття: просто під вікном росло величезне крилате дерево. Розкинувши гілля, воно ніби вабило Полліанну до себе.

Дівчинка голосно засміялася:

– Стривай! Думаю, я зумію!

За мить вона вже стояла на підвіконні. Звідти легко ступила на найближчу гілку дерева, а тоді, наче та мавпочка, швиденько спустилася по гілках на найнижчу. Зістрибувати на землю Полліанні було трохи лячно, хоч вона не вперше лазила по деревах. Вона затамувала подих, розгойдалася, вчепившись тоненькими, але сильними руками за гілку, і приземлилася навсі чотири у м'яку траву. Тоді підвелася і роззирнулася довкола.

Вона стояла зараз позаду будинку. Перед нею розкинувся сад, у якому, зігнувши спину, працював якийсь старенький. За садом стежинка бігла через широке поле до кручі, на якій самотня сосна стояла на варті коло величезної скелі. Полліанні враз видалося, що понад усе на світі їй хочеться бути саме там, на його вершечку.

Короткими перебіжками, Полліанна обминула схилоного над роботою старенького, промчала між рядами кущів і, засапана, вибігла на стежину, що тяглася через поле. Дійшовши до кручі, Полліанна рішуче почала дертися вгору. Зараз вона вже розуміла, що до брили неблизький світ, хоча з вікна видавалося, що до неї як шапкою докинути!

За п'ятнадцять хвилин дзигар у передпокої в будинку Гаррінгтонів пробив шосту. Разом з останнім ударом Ненсі закалатала у дзвінок, запрошуючи на вечерю.

Минула хвилина, дві, три... Міс Поллі насупилася й тупнула взутою у пантофлю ногою. Тоді рвучко підвелася, вийшла у коридор і нетерпляче подивилася вгору на сходи. Якусь хвилину вона прислухалася, а відтак стрімко повернулася до ідальні.

– Ненсі, – рішуче проказала вона служниці, – моя небога запізнюється. Ні, кликати її не треба, – додала вона суворо, коли Ненсі ступила було до дверей. – Я казала їй, о котрій у нас вечеря. Тож тепер нехай нарікає на себе. Принагідно почне вчиться пунктуальності. Коли вона спуститься, нагодуеш її на кухні хлібом з молоком.

– Так, мем.

На щастя, міс Поллі не звернула уваги на вираз обличчя Ненсі.

По вечері Ненсі чимшвидше прокралася кухонними сходами на горище.

– «Хлібом з молоком», оце сказала! Через те тільки, що бідолашне ягнятко, наплакавшись, заснула, – сердито бурмотіла вона сама до себе, тихенько прочиняючи двері до кімнати.

Наступної миті вона перелякано зойкнула.

– Де ти? Де ти сховалася?! Де ти поділася? – питала Ненсі розпачливо, зазираючи у шафу, під ліжку, навіть у саквояж і глечик з водою.

Тоді вона збігла сходами йниз і притїма у садок, до старого Тома.

– Містере Томе, містере Томе, – репетувала дівчина, – благословенна дитина зникла. Наче в небі розчинилася, з якого вона, либонь, до нас,

було, спустилася, бідолашне ягнятко... а мені сказано нагодувати її хлібом з молоком на кухні... ту, котра зараз, либонь, споживає райську страву... Далебі так е... далебі так е...

Старий випростався.

– Розчинилася у небі? – недовірливо перепитав він, мимоволі озираючи осяйний призахідній виднокіл.

Він зупинив погляд, вдивляючись у долину, а тоді повернувся до Ненсі, лукаво всміхаючись:

– Що ж, Ненсі, вона, схоже, таки намірилася видертися якнайближче до янголів небесних, – погодився він, показуючи скоцюрблим пальцем на овіяну вітром тоненьку постать, що чітко вимальовувалася на тлі рожевого неба, на вершині височенної скелі.

– Е, ні! Сьогодні я її до того раю не пушу, – суворо заявила Ненсі.

– Якщо пані питатиме, скажіть, що я не забула про посуд, а просто вийшла на прогулянку, – гукнула вона через плече, вже простуючи швидко до стежинки, що бігла у відкрите поле.

Розділ 5

Гра

– Заради всього святого, міс Полліанно, як же ви мене налякали, – бідкалася захекана Ненсі, поспішаючи до скелі, з якої щойно спустилася Полліанна.

– Налякала? Ох, перепрошую. Але про мене, насправді, не варто непокоїтися. Тато і дами з «Жіночої допомоги» теж спершу хвилювалися, аж доки побачили, що я завжди повертаюся жива й здорова.

– Та я навіть не знала, що ти пішла! – вигукнула Ненсі, беручи долоньку малої собі під руку і ведучи дівчинку в долину. – Я не бачила, як ти вийшла і ніхто не бачив. Я гадаю, ти просто спурхнула з даху, янголятко? А либонь же ж!

Полліанна весело підстрибнула:

– Атож, тільки я спурхнула не вгору, а деревом униз.

Ненсі аж стала на місці:

– Що ти зробила?!

– Злізла по дереву, що під вікном.

- Куваннячко-щебетаннячко! - видихнула Ненсі, знов рушаючи. - Цікаво, що б на це сказала твоя тітка.

- Тобі справді цікаво? То я їй розповім, і ми знатимемо, - весело пообіцяла Полліанна.

- Боронь боже! - злякалася Ненсі. - Ні, ні, не треба.

- Чому? Гадаєш, вона б стривожилася? - засумнівалась Полліанна.

- Ні... чи, той... так. Пусте... Насправді не дуже мене цікавить, що б там вона сказала, - бубоніла Ненсі, сподіваючись, принаймні, вберегти дівчинку від прочуханки. - Поквапимось, натомість, бо на мене ще чекає гора посуду, знаєш.

- Я допоможу, - радо пообіцяла Полліанна.

- О міс Полліанно! - розчулилася Ненсі.

Якусь хвилину вони йшли мовчки. Небо швидко темніло. Робилося прохолодно. Полліанна міцно трималася за руку своєї подруги.

- Думаю, мені варто радіти з того, що я трішечки тебе налякала, бо інакше ти б не пішла по мене, - прищулилася дівчинка.

- Бідолашне ягнятко! Ти, напевне, зголодніла. Божся, що зможу тобі запропонувати самий хліб з молоком, разом зі мною на кухні. Твоя тітка неабияк розгнівалася, коли ти не спустилася до вечері.

- Я не могла спуститися. Я була там, на скелі.

- Так, але вона, бач, про це не знала, - сухо зауважила Ненсі, стримуючи сміх. - То вже вибачай за хліб з молоком.

- Як на те, навпаки. Я радію.

- Радієш? Чому?

- А що? Я люблю хліб з молоком, і мені подобається повечеряти з тобою. То чого б мені не радіти?

- Ти ладна радіти з будь-якого приводу, - зазначила Ненсі, пригадавши, як мужньо Полліанна намагалася полюбити свою вбогу кімнатку на горищі.

- Бо це, бач, така гра, - захихотіла Полліанна.

- Гра??

- Так, це гра, що називається «знай, радій».

- Що за нісенітниця?

- А що? Це гра така. Мене тато навчив, і це слава штука, - гнула своєї Полліанна. - Ми завжди так грали, ще відколи я була малою. Я навчила цієї гри дам із «Жіночої допомоги» й вони теж грали... дехто з них.

- То як у неї грають? Бо я не надто знаюся на забавах. Полліанна знову засміялася, а zarazом - зітхнула; у сутінках її обличчя видавалося худеньким і задумливим.

- Все почалося з милиць, які прибули у пожертвах для місії.

- З милиць?

- Атож. Розумієш, я хотіла ляльку, і тато їм про це написав. Та коли надійшов черговий вантаж для місії, пані писала, що ляльки ніхто, на жаль, не жертвував, а, натомість, є дитячі милиці. Тому вони надсилають нам милиці, в надії, що вони стануть у пригоді якій-небудь дитині. Отоді ми й почали грати.

- Мушу зізнатися, що не бачу, в чому тут полягає забава, - заявила Ненсі майже роздратовано.

- Саме в тому суть гри - у будь-чому знайти щось таке, з чого можна порадити, - завзято пояснювала Полліанна. - І ми почали грати саме з милиць.

- Боже милосердний! Щось я не бачу, з чого тут радити, коли хочеш ляльку, а тобі дають милиці!

Полліанна заплескала у долоні.

- Отож-бо й воно! - вигукнула вона. - Спершу я теж не бачила, з чого, - зізналась вона, - але тато мені підказав.

- То, коли твоя ласка, підкажи й мені, - буркнула Ненсі.

- Простіше простого! Радієш з того, що милиці тобі... не потрібні, - переможно виголосила Полліанна. - Бачиш, усе дуже просто, коли знаєш, як грати!

- Отаке химерне вигадати... - пробурмотіла Ненсі, майже з острахом дивлячись на дівчинку.

- Нічого не химерна, а дуже слава гра, - вперто наполягала Полліанна. - Ми, відтоді не полишали грати в неї. А що складніше завдання, то цікавіша його долати. Щоправда, іноді буває... аж надто важко... якот, коли тато йде на небо і не лишається нікого, крім дам із «Жіночої допомоги».

- Чи коли тебе поселяють у задушливій убогій комірчині під дахом, - сердито рикнула Ненсі.

Полліанна зітхнула.

- Так, цього разу попервах було тяжко, - визнала вона, - надто, що я почувалася такою самотньою. По ширості, я саме не мала жодної охоти до

гри, а на додачу я очікувала усіляких вигод! Але потім я пригадала, як я не люблю бачити у дзеркалі своє ластовиння, а тоді ще побачила чарівний краєвид з вікна, відтак я вже знала, що знайду, з чого радіти. Бо коли наполегливо шукаєш радощів, то на прикромі – як ось брак ляльки – просто не зважаєш.

– Гму! – гмикнула Ненсі, намагаючись звільнитися від клубка, що став їй у горлі.

– Зазвичай це не забирає так багато часу, – зітхнула Полліанна, – а часто взагалі виходить наче мимоволі. Я так давно граю, що призвичаїлася. Це справді чудова гра. Ми з татом, – її голосок затремтів, – любили в неї грати. Тепер, либонь, буде складніше, бо нема з ким грати. Можливо, втім, тітка Поллі захоче, – спало їй на думку.

– Куваннячко-щебетаннячко!.. Вона?! – процідила Ненсі крізь зуби.

Зважившись, вона додала рішучіше:

– Послухайте, міс Полліанно, я не впевнена, що наловчуся аж так гарно грати, ба, навіть не скажу, що я добре збагнула, що й до чого, але я з вами гратиму – хай уже сяк-так на косяк – а гратиму.

– Ой, Ненсі! – кинулася їй на шию Полліанна. – Буде просто чудово. Побачиш, як це славно.

– Гм... може, – невпевнено погодилася Ненсі. – Але на багато від мене не сподівайся. Я ніколи не надавалася до ігор, однаке цього разу докладу зусиль. Принаймні, тобі буде з ким грати, – завершила Ненсі, коли вони разом переступили поріг кухні.

Полліанна з апетитом ум'яла скибку хліба з молоком. Тоді на пропозицію Ненсі пішла до вітальні, де її тітка сиділа й читала книжку.

Міс Поллі холодно глянула на племінницю.

– Полліанно, ти повечеряла?

– Так, тітонько Поллі.

– Мені дуже прикро, Полліанно, що я змушена була першого ж дня відправити тебе на кухню, на хліб з молоком.

– Дарма, тітонько Поллі! Я рада, що ви так зробили. Я люблю хліб з молоком, і Ненсі теж люблю. Тож не робить собі з цього клопоту.

Міс Поллі ще жорсткіше випростала спину.

– Полліанно, тобі час вкладатися спати. У тебе сьогодні був важкий день, а завтра маємо скласти твій розклад і переглянути твій гардероб, щоб вирішити, що слід іще придбати для тебе. Ненсі дасть тобі свічку. Будь обережною з вогнем. Сніданок о пів на восьму. Не запізнйся. На добраніч.

Полліанна раптом підійшла до міс Поллі й ніжно обняла її.

– Мені дуже гарно у вас! – щасливо зітхнула вона. – Мені подобається мешкати у вас. Втім, ще коли їхала сюди, я вже знала, що мені сподобається у вас. На добраніч! – вигукнула Полліанна весело і вибігла з кімнати.

– Помилуй, Господи, мою душу! – здавленим голосом вигукнула міс Поллі. – Що за незвичайна дитина?

Потім вона, як зазвичай, насупилася: «Радіє, що я її покарала, ще й просить, щоб я не робила собі з цього клопоту. Їй, бачте, подобається мешкати зі мною!»

– Помилуй, Господи, мою душу, – знову вигукнула вона, повертаючись до читання.

А за чверть години по тому, у кімнатці на горищі самотня дівчинка ридала, накрившись з головою простиралом:

– Я знаю, тату мій, що нині ти серед янголів, я знаю, що геть занедбала нашу гру. Але навіть ти навряд чи знайшов би з чого радіти, коли мусиш спати на самоті у морозі на горищі. Якби поряд була Ненсі, чи тітонька Поллі чи, бодай, яка дама з «Жіночої допомоги», було б набагато легше.

Внизу, на кухні, Ненсі квапливо домивала посуд. Заштовхуючи ганчірку у глечик з-під молока, вона сердито примовляла:

– Якщо бути прихистком сиротині полягає у тому, щоб грати у те, як радіти милицям, коли хочеш ляльку... то нехай... я гратиму... сяк-так накосяк, а вже ж таки гратиму...

Розділ 6

Питання обов'язку

Наступного ранку Полліанна прокинулася ще до сьомої. Оскільки вікна її кімнати виходили на південь і на захід, сонця дівчинка о цій порі не побачила, проте бездоганна блакить ранкового неба обіцяла, що день буде погожим.

У кімнатці зараз було прохолодніше, а з вікна віяло свіжістю. Надворі весело щебетали птахи, й Полліанна кинулася до вікна, щоб поговорити з ними. Внизу вона побачила свою тітку серед трояндових кущів. Полліанна швиденько вбралася, щоб приєднатися до неї.

Вона стрімголов збігла сходами з горища, залишивши широко відчиненими обидві двері. Далі – коридором, тоді ще один марш сходів і, грюкнувши дверима з сіткою від комах, дівчинка бігом обминула будинок і опинилася у саду.

Тітонька Поллі зі старим садівником саме схилилися над трояндовим кущем, коли Полліанна, не тямлячи себе від радощів, кинулася їй на шию.

– Ох, тітонько Поллі, тітонько Поллі... такого ранку... яка я щаслива, що живу на цьому світі!

– Полліанно! – гостро запротестувала леді, випроставшись настільки, наскільки дозволяли сорок кілограмів, що повисли у неї на шиї. – Ти завжди так вітаєшся зранку?

Полліанна відпустила руки й почала пританцьовувати навшпиньки.

– Ні, лише тоді, як дуже люблю когось так, що не можу стриматися! Я побачила вас у вікно і подумала, як гарно, що ви не дама з «Жіночої допомоги», а моя справжня рідна тітонька. І у вас був такий гарний вигляд, що я побігла вниз, щоб обійняти вас.

Похилений старенький раптом відвернувся. Міс Поллі спробувала насупитись, але цього разу – марно.

– Полліанно, ти... Я... Томасе, на сьогодні досить. Гадаю, ти все зрозумів... щодо трояндових кущів? – промовила вона суворо, а тоді повернулась і швидко пішла геть.

– Ви завжди працювали у цьому садку, містере... дядечку? – поцікавилася Полліанна.

Старий обернувся до неї. Губи йому злегка скривилися, а в очах, схоже, блищали сльози.

– Так, міс. Я старий Том, садівник, – відказав він.

Старий несміливо, але наче скоряючись непереборній силі, на мить поклав на русяву голівку тремтячу руку.

– Як ви схожі на свою маму, маленька леді! Я знав її ще коли вона була менша за вас теперішню. Я вже тоді працював тут садівником.

Полліанні аж перехопило подих.

– Справді? То ви знали мою маму, коли вона була маленьким земним янголятком, а не, як тепер, небесним? Ой, розкажіть мені, будь ласка, про неї, – всілася Полліанна коло старого просто на землю.

З будинку долинув дзвінок. Наступної миті з кухонних дверей вискочила Ненсі і кинулася до Полліанни.

– Міс Полліанно, дзвінок зранку – кличе до сніданку, – кречучи підняла вона дівчинку з землі й потягла до будинку, пояснюючи дорогою: – В інший час дзвінок запрошує на обід і вечерю. Але завжди він означає одне: хоч би де ви не були, мусите все покинути й бігти мерщій до столу. Якщо ви цього не засвоїте, нам щоразу доведеться шукати якогось особливого приводу для радощів.

З такими словами Ненсі загнала Полліанну в будинок, мов те неслухняне курча у курник.

Перші п'ять хвилин сніданку минули у цілковитій тиші. Раптом міс Поллі помітила двох відразливих мух, які спокійнісінько кружляли над столом.

– Ненсі, звідки взялися мухи? – суворо запитала вона, не спускаючи очей з двох крилатих комах.

– Не знаю, мем. На кухні не було жодної.

Напередодні Ненсі була настільки схвильована, що не звернула уваги на розчинені вікна у кімнаті Полліанни.

– Напевне, це мої мухи, тітонько Поллі, – люб'язно вступила Полліанна. – Сьогодні вранці у моїй в кімнаті їх ціла зграйка назбиралася.

Ненсі прожогом вискочила з кімнати, прихопивши з собою тацю з гарячими мафінами, які вона саме лаштувалася подавати до столу.

– «Твої»? – охнула міс Поллі. – Що ти маєш на увазі? Звідки вони налетіли?

– Отакої, тітонько! Звісно, знадвору. Залетіли у вікна. Я сама бачила, як вони це робили.

– «Сама бачила»? Хочеш сказати, що ти повідчиняла вікна, на яких немає сіток від комах?

– Ні, тітонько Поллі, жодних сіток не було.

Ненсі знову зайшла до ідальні, з тацею мафінів. Обличчя їй аж побуряковіло.

– Ненсі, – різко наказала їй господиня, – постав мафіни на стіл, а сама негайно піднімися у кімнату міс Полліанни й позачиняй усі вікна. І двері теж. Згодом, коли впораєшся на кухні, пройди по всіх кімнатах з мухобійкою. Подбай, щоб не лишилося жодної мухи.

До небоги ж вона звернулася з такими словами:

– Полліанно, я замовила протимоскітні сітки на твої вікна. Я пам'ятала, що це мій обов'язок. А ти, як мені видається, про свій обов'язок забула.

– Мій обов'язок? – широко розплющила очі здивована Полліанна.

– Безперечно. Я знаю, що зараз тепло, але я вважаю, ти маєш обов'язок тримати вікна зачиненими, доки не привезуть сітки. Мухи, Полліанно, не тільки брудні й набридливі, але також украй небезпечні для здоров'я. Після сніданку я дам тобі одну брошуру, щоб ти про це прочитала.

– Прочитала? Ой, дякую, тітонько Поллі. Я люблю читати. Міс Поллі голосно вдихнула і міцно стиснула губи. Глянувши на її суворе обличчя, Полліанна й собі трішечки насупила брови.

– Мені прикро, що я забула про свій обов'язок, тітонько Поллі, – вибачилася вона несміливо. – Я більше не відчинятиму вікна.

Тітка не відповіла. До кінця сніданку вона більше не зронила ні слова. Відтак підвелася, підійшла до книжкової шафи у вітальні, дістала тоненьку брошуру і повернулася до небоги.

– Прочитаеш оцю статтю, Полліанно. Я раджу тобі піти до своєї кімнати й прочитати її негайно. Я піднімуся за півгодини, і ми переглянемо твої речі.

Дивлячись на зображення кількаразово збільшеної голови мухи на обкладинці, Полліанна весело вигукнула:

– Дякую, тітонько Поллі!

Наступної миті вона підскоком вибігла з кімнати, грюкнувши дверима.

Міс Поллі спохмурніла, вагаючись, а тоді величною ходою перетнула кімнату і відчинила двері. Але Полліанна вже зникла з поля зору, дрібочучи по сходах на горище.

За півгодини міс Поллі з виразом загостреного усвідомлення обов'язку, що відбивалося у кожній рисочці її обличчя, піднялася на горище. Коли вона відчинила двері, Полліанна зустріла її вибухом непідробного захвату.

– Ой, тітонько Поллі, я в житті не читала нічого цікавішого. Я така щаслива, що ви дали мені почитати цю книжку! Хто міг би уявити собі, що мухи на своїх лапках переносять стільки всього, і...

– Гаразд, – зупинила її міс Поллі. – Полліанно, принеси мені весь свій одяг, я маю його оглянути. Все, що тобі не підходить, я віддам Салліванам.

Не дуже охоче Полліанна відклала брошуру і підійшла до шафи.

– Я боюся, вам моя вдяганка сподобається ще менше, ніж дамам із «Жіночої допомоги», вони навіть казали, що то чистий сором, – зітхнула дівчинка. – Але у двох чи трьох останніх пожертвах для місії траплявся одяг лише для хлопців і стареньких, тож... А ви, тітонько Поллі, коли-небудь носили речі з благочинності?

У відповідь на гнівний погляд міс Поллі, дівчинка квапливо виправилася:

– Ой, звісно ні, тітонько! – вигукнула вона зашарівшись. – Я забула, що багатим не потрібна благочинна допомога. Розумієте, тут, у своїй кімнатці, я іноді забуваю, що ви багата.

Зачеплена за живе, міс Поллі розтулила вуста, але промовчала. Полліанна ж, не помітивши, яке прикре враження її слова справили на тітку, спокійно вела далі:

– Я до того, що вантажі з пожертвами геть непередбачувані – там знаходиш усе, що завгодно, тільки не те, що хочеш, навіть, коли наперед це знаєш. Щоразу траплялися такі партії жертв, з якими дедалі складніше бувало грати, коли ми з тат...

Полліанна вчасно пригадала, що тітка заборонила їй говорити про батька. Відтак, вона кинулася до шафи й обіруч витягла звідти все своє убоге вбрання.

– Речі геть негарні, – промимрила Полліанна, – і навіть не чорні, через той червоний килим для церкви. Але це все, що я маю.

Міс Поллі самими кінчиками пальців перегорнула купу одягу, який не пасував би нікому, а надто – Полліанні. Потім тітка перенесла свою критичну увагу на латану білизну у шухлядах.

– Найпристойніша білизна зараз на мені, – занепокоєно зізналася Полліанна. – Дами з «Жіночої допомоги» купили мені один повний комплект з розпродажу. Місіс Джонс, вона голова товариства, сказала, що це вони зобов'язані придбати мені, бодай, навіть їм судилось би до кінця своїх днів стукати підборами по голих плитах у церкві. Але їм не судилося. Містер Вайт терпіти не може стукоту. Йому це діє не нерви, каже його дружина. Але він також має гроші, тож усі гадають, що він зробить чималий внесок на килим... заради своїх нервів, зрозуміло. Я думаю, він би мав радіти, що, поза нервами, він має також гроші. Як гадаєте?

Міс Поллі, здається, не слухала її. Вона завершила огляд білизни й несподівано обернулася до дівчинки.

– Полліанно, ти ходила до школи?

– Так, тітонько Поллі. Крім того, тат... Тобто, крім того, я трішки навчалася вдома.

Міс Поллі насупилася.

– Чудово. Восени підеш у місцеву школу. Директор, містер Голл, визначить, до якого класу тебе записати. А до того часу ти щодня читатимеш мені вголос по півгодини.

– Я люблю читати. Але якщо вам набридне слухати мене, я залюбки почитаю сама собі... слово честі, тітонько Поллі. І мені не знадобиться докладати зусиль, щоб з того радіти, бо я набагато більше люблю читати про себе, особливо якщо трапляються довгі слова.

– Нітрохи не сумніваюся, – похмуро перервала її міс Поллі. – Ти навчалася музиці?

– Не дуже. Я не люблю свою музику, хоча мені подобається, коли інші грають чи співають. Я трішки навчалася на фортепіано. Мене вчила міс Грей, що грає у церкві. А я би радше утрималася від музики, тітонько Поллі. Правду кажучи, не варто.

- Цілком припускаю, що так, - іронічно звела брови тітка. - Однак я вважаю своїм обов'язком дати тобі бодай основи музичної освіти. Шити, звісно, ти вмієш.

- Так, мем, - зітхнула Полліанна. - Дами з «Жіночої допомоги» мене цього навчали. Та невдало. Місіс Джонс наполягала, що голку, коли робиш петельки, слід тримати геть інакше, ніж вважали решта дам, а на думку місіс Вайт, перш, ніж братися до підрублювання, треба навчитися робити строчку (чи, може, навпаки?), тим часом як місіс гарріман дуже скептично ставилася до штопання як такого.

- Такого роду складнощів у нас не виникне, Полліанно, - я сама навчу тебе шити. А куховарити, я так гадаю, ти теж не вмієш?

Полліанна раптом розсміялася.

- Вони заповзялися навчити мене саме цього літа, однак ми не далеко просунулися. Дами у цій справі розійшлися ще більше, ніж у питаннях шиття. Вони хотіли найперше навчити мене пекти хліб, але кожна мала свій геть відмінний рецепт, отож, на одному з засідань, вони постановили, що вчитимуть мене по черзі - кожна раз на тиждень, пополудні, на своїй кухні. Я встигла навчитися готувати тільки шоколадну помадку та пиріг з інжиром, доки... доки мусила скінчити... - голос Полліанні урвався.

- Шоколадна помадка і пиріг з інжиром, оце так! - скривилася міс Поллі. - Що ж цю прогалину ми швидко виправимо.

Вона на мить замислилася, а тоді поважно оголосила:

- Щоранку о дев'ятій ти мені читатимеш уголос упродовж півгодини. До цього часу ти маєш поприбирати у своїй кімнаті. По середах та суботах - з пів на десяту і до обіду - Ненсі, на кухні, навчатиме тебе куховарити. Решту ранків я вчитиму тебе шити. Пополудні ти матимеш час на музику. Я негайно знайду тобі викладача, - рішуче завершила вона і підвелася зі стільця.

- Але ж, тітонько, тітонько Поллі! - перелякано вигукнула Полліанна. - Ви не залишили мені часу на... на просто жити!

- Жити? Дитино, що ти маєш на увазі? Наче ти не живеш весь цей час!

- Так, безперечно, під час усіх цих занять я дихатиму, але, тітонько Поллі, це ще не означає, що я житиму. Людина дихає також, коли спить, але це не життя. Під життям я розумію - робити, що тобі хочеться: бавитися надворі, читати книжки (про себе, звісно), видиратися на гори, розмовляти з містером Томом у садку і з Ненсі, дізнаватися про людей та їхні домівки, і про всі-всі дивовижні речі на цих мальовничих вулицях, якими я вчора проїжджала. Оце я називаю життям, тітонько Поллі. А просто дихати - це ще не означає жити.

Міс Поллі роздратовано піднесла голову.

- Полліанно, ти просто неймовірна дитина! Звісно, ти матимеш достатній час для розваг. Але, на мою думку, якщо я ладна виконати свій обов'язок і

дати тобі відповідну освіту та виховання, ти, своєю чергою, маєш бути готова докласти зусиль до того, щоб не змарнувати мої зусилля.

Полліанна здавалась ошелешеною.

– Тітонько Поллі, чи ж я посміла б виявити таку до вас невдячність! Я вас люблю. Ви ж навіть не дама з «Жіночої допомоги», ви моя тітонька!

– Дуже добре. То подбай, щоб не поводитися невдячно, – повчальним тоном промовила міс Поллі і повернулася до дверей.

Вона вже спустилася на половину маршу, коли у неї за спиною пролунав несміливий голос Полліанни:

– Тітонько Поллі, вибачте... ви не сказали, які з моїх речей ви хочете... комусь віддати.

Міс Поллі втомлено зітхнула, і Полліанна виразно почула її зітхання.

– Так, Полліанно, я забула тобі сказати. Тімоті сьогодні о пів на другу відвезе нас у місто. Серед твого одягу немає нічого, що личило б носити моїй племінниці. Я забула б свій обов'язок, якби дозволила тобі з'явитися на людях у чомусь настільки недоречному.

Цього разу не стримала зітхання Полліанна. Вона починала майже ненавидіти слово, «обов'язок».

– Тітонько Поллі, прошу вас, – озвалася дівчинка благально, – чи ж немає іншого способу радіти, крім, як з виконання обов'язку?

– Що? – ошелешено глянула вгору міс Поллі.

Щоки їй почервоніли і вона сердито рушила сходами вниз.

– Не грубіянь, Полліанно!

У розпеченій кімнатці на горищі Полліанна опустила на один із жорстких стільців. Подальше існування уявлялося безперервним виконанням обов'язку.

– Які я грубощі сказала, не розумію? – зітхнула вона. – Я тільки запитала, чи можна з чого-небудь іще радіти, коли виконуєш свій обов'язок.

Кілька хвилин Полліанна сиділа мовчки, сумно споглядаючи полишену на ліжку купу одягу. Тоді поволі підвелася і почала складати речі.

– Не бачу, з чого тут радіти, – міркувала вона вголос. – Хіба що... можна порадіти, коли обов'язок виконано.

І засміялася на цю думку.

Розділ 7

Полліанна і покарання

О пів на другу Тімоті повіз міс Поллі та її небогу по найбільших крамницях за півмилі від обійстя Гаррінгтонів.

Добирання нового гардеробу для дівчинки позначилося на всіх учасниках приемним збудженням. Міс Поллі відчувала незвичайну легкість і водночас упевненість, як людина, що ступила на твердий ґрунт після небезпечної прогулянки по краю вулканічного кратера. А персонал у крамницях дівчинка з тіткою залишала з розпашілими від метушні обличчями і запасом кумедних історій від Полліанни – продавцям буде чим розважати друзів до кінця тижня. Сама ж Полліанна, усміхнена й задоволена, променилася щастям, бо, як вона звірилася одній з продавчинь: «Тому, хто раніше не знав нічого ліпшого за уживаний одяг з благочинних пожертв, приємно отак узяти й накупити новенького вбрання, яке не треба ні підшивати, ні чимсь доточувати».

Похід по крамницях забрав більшу частину дня. Далі була тільки вечерея, приємна розмова зі старим Томом у саду і з Ненсі на ганку, коли та вже перемила посуд, а тітка Поллі пішла з візитом до сусідки.

Дівчинка була по-справжньому щаслива, бо старий Том розповів їй багато цікавого про її маму; натомість Ненсі розповідала про маленьку ферму за шість миль звідси, у Корнері, де мешкала її люба мати й не менш любісінькі братик і сестрички. Вона також пообіцяла Полліанні, що, з дозволу міс Поллі, коли-небудь повезе дівчинку до своїх на гостину.

– У них усіх такі гарні імена, тобі сподобаються, – зітхнула Ненсі. – Їх звати Алджернон, Флорабель і Естель. А я... терпіти не можу своє «Ненсі»!

– Ой, Ненсі, що ти таке кажеш? – здивувалася Полліанна. – Чому?

– Бо мое не таке гарне, як у решти. Розумієш, я була первістком, а мама тоді ще не почала читати романи, де у персонажів такі розкішні імена.

– А мені подобається «Ненсі», бо це ти, – проголосила Полліанна.

– Гм. Я думаю, ти могла б мене полюбити так само, якби я звалася Кларісою-Мейбл, – відказала Ненсі, – а мені було б набагато приємніше, оскільки таке ім'я мені дуже до вподоби.

Полліанна розреготалася:

- Принаймні можеш радіти, що ти не Гіпзіба.

- Гіпзіба?

- Еге ж. Таке ім'я у місіс Вайт. Чоловік пестливо її називає Гіп, а їй це страшенно не подобається. Місіс Вайт каже, що коли він її кличе, «Гіп, Гіп!», у неї таке відчуття, наче він зараз докине «ура!». А на її думку, непристойно, щоб до жінки зверталися «Гіп-гіп ура!».

Понуре обличчя Ненсі раптом розплилося в усмішці.

- Полліанно, ти перевершила мудрістю царя Соломона! Я, відтепер, щоразу порівнюватиму своє ім'я з «Гіп-гіп-ура!» і навряд чи втримаюся від сміху. Так, мені либонь варто радіти з того, що...

Урвавши на півслові, Ненсі здивовано витріщилась на співрозмовницю:

- Стривайте лишень, місіс Полліанно... То ми зараз грали у ту гру? Тому ти розповіла мені про Гіпсібу?

Полліанна замислилася - аж брови насупила, однак тут-таки розсміялася.

- Мабуть, так, Ненсі. Напевне, ми зараз грали. Насправді, часто-густо трапляється так, що граєш, не думаючи про гру. Бо, коли звикаєш в усьому знаходити приводи для радощів, вони починають тут і там виникати самі собою. Майже завжди і майже в усьому можна відшукати що-небудь приємне - варто лише придивитися, як слід.

- Що ж, може, воно й так... - неохоче погодилася Ненсі. О пів на дев'яту Полліанна пішла вкладатися спати. Сітки на її вікнах досі не встановили. У тісній кімнатці було гаряче, мов у духовці. Полліанна тужливо глянула на щільно замкнені вікна, але відчиняти їх не посміла. Вона скинула і акуратно повісила на стільці одяг, прочитала молитви і, загасивши свічку, лягла у ліжко.

Скільки часу вона потім крутилася без сну з боку на бік у незручному ліжку, Полліана не знала. Але їй видавалося, що минуло чимало виснажливих годин, перше ніж вона підвелася і, навіпамацьки пробравшись до дверей, відчинила їх.

Усе горище було оповито оксамитом нічного мороку. Лише від східного вікна пролягла по підлозі місячна доріжка. Переборовши страх, крізь темряву, що нависала з обох боків, Полліанна рушила тією сріблястою стежкою до єдиного освітленого вікна.

Вона тішила себе примарною надією, що бодай це вікно забезпечене захисною сіткою. Дарма. Але там, за вікном, панувало диво літньої ночі. Крім того вона знала, там віяв легкий вітерець, який так приємно освіжив би її розпашілі щоки і плечі.

Підійшовши до вікна впритул, Полліанна відкрила також інші цікаві обставини. Трохи нижче, під вікном, вона виявила плаский бляшаний дах заскленої веранди - солярію міс Поллі, зведеного над під'ізною алеєю.

Видовище сповнило її пристрасним бажанням вирватися на свіже повітря. От би просто на цей дах!

Полліанна злякано озирнулася. Десь там залишилася її маленька задущлива комірчина з незатишною гарячою постіллю. Туди треба повертатися навпомацки, крізь грізний морок. Натомість, дах солярію – ось де він, перед нею, залитий місячним світлом, овіяний свіжим нічним повітрям.

От якби тут стояло її ліжечко! До речі, деякі люди вважають за краще спати просто неба. А, наприклад, туберкульозник Джоел Гартлі, там, у них, на Заході, той просто змушений був спати надворі.

Раптом Полліанна пригадала, що недалеко від цього вікна вона бачила підвішені на гвіздочках білі мішки. Ненсі згадувала, що в них улітку зберігається запакований зимовий одяг. Так само боязко як уперше, Полліанна навпомацки пробралася до мішків. Вона вибрала на роль перини один з них, найбільший і найм'якший (у ньому зберігалася котикова шуба міс Поллі). Потім намацала другий, трохи менший і тонший – складений удвічі, він замінить подушку. Іще один, третій мішок, який здавався майже порожнім, Полліанна прихопила собі на ковдру. Екіпірована таким чином, Полліанна вже набагато впевненіше повернулася до вікна, підняла раму і виштовхнула на дах солярію свою ношу. Тоді перебралася на дах сама і ретельно причинила за собою вікно, пам'ятаючи про мух, які так багато всього переносять на своїх дивовижних лапках.

Як же чудово! Пританцьовуючи з радощів, Полліанна з захватом вдихала прохолодне повітря. Злегка прогинаючись під її ногами, бляшаний дах дзвінко крикав, що неабияк розважало Полліанну. Вона навмисне, зо два-три рази, прогулялася туди й сюди балакучим дахом. Після задущливої спекотної кімнатки, особливо приємно було відчувати навколо себе нічну свіжість; а ризику зірватися з широкої, пласкої покрівлі, вона не вбачала. Нарешті дівчинка затишно згорнулася на котиковій перині, підклавши під голову подушку з другого мішка і накрившись третім, і налаштувалася засинати.

– Як добре, що сітки на мої вікна так і не встановили, – блаженно пробелькотала вона, кліпаючи сонними очима на зірки, – інакше, я б ніколи не пізнала всієї цієї краси.

Тим часом унизу, у своїй спальні, поруч з заскленою верандою, бліда від переляку міс Поллі гарячково натягувала на себе халат і взувала пантофлі. Вона вже встигла по телефону викликати Тімоті.

– Мерщій сюди! І розбуди батька, – тремтячим голосом наказала вона. – Візьміть із собою ліхтарі. Хтось виліз на дах солярію. Напевно, видерся по решітці для плетистих троянд або ще якимось. Тепер зловмисник може проникнути всередину будинку через слухове віконце. Двері на сходи з горища я замикала, але ви однаково покваліться!

Невдовзі по тому, Полліанну, яка щойно поринула у солодкий сон розбудило різке світло ліхтаря і чиїсь зойки й вигуки. Злякано витріщивши очі, вона побачила перед собою Тімоті, що видерся на дах драбиною, а старий Том, саме пролазив з протилежного боку через вікно горища. У нього з-за спини визирала тітка Поллі.

– Полліанно, як це розуміти? – вигукнула вона.

Полліанна сіла, розгублено кліпаючи очима.

– Містере старий Томе, тітонько Поллі! Чого ви? – промимрила вона сонно.
– Ви не лякайтеся! У мене сухот немає. Я сплю просто неба тому, що у моїй кімнаті задуха. Але всі вікна зачинені, тітонько Поллі, ви не думайте – жодні мухи зарази у будинок не принесуть.

Тімоті раптом зник, стрімко спустившись по сходах. Старий Том, віддав ліхтар міс Поллі й теж квалливо пішов за сином. Тітонька закусила губу, чекаючи, поки чоловіки заберуться геть. Потім, вона сказала:

– Полліанно, подай мені оці речі, і негайно в будинок!

– Що за нестерпна дитина! – стискаючи в руці ліхтар, вигукнула вона трохи згодом, коли Полліанна була вже в будинку.

Після перебування на даху, повітря на горищі видалося Полліанні ще важчим, ніж раніше. Однак вона не нарікала, а тільки зітхнула судомно.

Дійшовши до сходів, міс Поллі уривчастим голосом оголосила:

– Полліанно, спатимеш у мене, в моєму ліжку. Завтра повинні доставити сітки. Але доки їх встановлять, я вважаю своїм обов'язком тримати тебе при собі і не спускати з тебе очей.

У Полліанни від захвату перехопило подих.

– У вас, тіточко? У вашому ліжку? – схвильовано вигукнула вона. – Ох, тітонько Поллі! Як це мило з вашого боку! Я так мріяла заснути іноді поряд з ким-небудь рідним! Вже ж не з дамами з «Жіночої допомоги» – вони-то були поряд, але це зовсім не те. Тітонько Поллі, а я тепер знаєте яка щаслива, що сіток на вікнах досі немає!..

Відповіді не було. Міс Поллі рушила вперед. Дивним чином вона відчувала себе геть безпорадною. Вже втретє після переїзду небоги вона намагається покарати її, і втретє наштовхується на сприйняття дівчиськом покарання як заохочення за невідомо які заслуги. Не дивно, що міс Поллі почувалася геть збентеженою.

Розділ 8

Полліанна йде у гості

У маєтку Гаррінгтонів нарешті встановилася подоба порядку, хоча й не цілком такого порядку, який початково задумувала міс Поллі. Щоправда, Полліанна і шила, і вчилася музики, і читала вголос, і вивчала кулінарне мистецтво. Але часу вона приділяла всім цим заняттям набагато менше, ніж передбачалося. А от як раз на «просто життя», як вона, нещодавно,

висловилося, часу у Полліанни виявлялося більш ніж достатньо. Вся друга половина дня, з другої пополуночі до шостої вечора, належала цілковито їй, і дівчинка могла робити все, що їй заманеться, якби тільки їй не заманулося робити деякі речі, категорично заборонені тітонькою Поллі.

Важко сказати, надавалося таке щедре дозвілля Полліанні для того, щоб вона як слід відпочила від занять, а чи – щоб тітка Поллі відпочила від неволи. Та хоч би там як, а впродовж тих перших липневих днів, у міс Поллі постійно виникали приводи вигукнути: «Що ж це за дитина така!» А з щоденних занять з читання й шиття, тітка, на відміну від племінниці, почувалася геть виснаженою і перебувала у напівпритомному стані.

Ненсі, як викладач кухонного ремесла, справлялася зі своєю роллю набагато краще. Себто, не умлівала від уроків, не почувалася знесиленою. Навпаки, середі та суботи стали для неї, свого роду, червоними днями календаря.

Поблизу маєтку Гаррінгтонів Полліанна не зустрічала однолітків чи дітей, з якими б вона могла бавитися. Особняк стояв на околиці і, хоча неподалік виднілися інші будинки, у них, на той час, чомусь мешкали самі дорослі. Полліанну, втім, це не бентежило.

– Та ні, мене це нітрохи не засмучує, – пояснювала вона Ненсі. – Мені подобається прогулюватися, розглядати будинки, спостерігати за людьми. Просто я люблю людей. А ти, Ненсі?

– Я б так не сказала. Принаймні, не всіх, – сухо зауважила Ненсі.

Будь-якого погожого дня Полліанна неодмінно випрошувала для себе якесь «доручення у місті», що давало їй привід для чергової прогулянки – щоразу в нове місце. І дуже часто, хоч би куди вона прямувала, їй зустрічався один і той самий чоловік. Вона, для себе, називала його «Той Джентльмен», незалежно від того, скільки інших джентльменів зустрілися їй того чи іншого дня.

Той Джентльмен зазвичай бував у довгому чорному пальті й шовковому циліндрі, а такі елементи вбрання притаманні лише істинним джентльменам. Той Джентльмен, завжди бездоганно поголений, з благородною сивиною, що виднілася з-під циліндра, відзначався підкреслено стрункою поставою і ходив дуже швидко. І він завжди бував сам, через що Полліанні стало трохи шкода Того Джентльмена. Можливо тому вона, якогось разу, наважилася заговорити з ним.

– Добрий день, сер. Хіба ж сьогодні не чудовий день? – весело вигукнула вона, наближаючись до Того Джентльмена.

Той Джентльмен квапливо озирнувся, а потім невпевнено зупинився.

– Ви до мене звертаєтеся? – різко запитав він.

– Так, сер, – підтвердила Полліанна. – Я кажу, чудовий сьогодні день, правда?

– Га? Кхе! Гм-м... – відкашлявся він і рушив собі далі. Полліанна засміялася. Який кумедний Джентльмен, подумалось їй.

Наступного дня вона знову його зустріла.

– День сьогодні не такий як учора, але все одно гарний! – весело вигукнула дівчинка.

– Га? Кхе! Гм-м... – відгукнувся він так само, як учора, і Полліанна знову радісно засміялася.

Коли ж Полліанна, на третій день, знову поділилася з ним своїми думками про погоду, Той Джентльмен раптом зупинився.

– Хто ви, моя дитино, і чому ви щодня заговорюєте до мене?

– Я Полліанна Віттер, а ви мені видалися самотнім. Як славно, що ви зупинилися! Адже тепер, ми з вами познайомилися. Щоправда, я так і не знаю, як вас звати.

– Ну, це вже, знаєте...

Не закінчивши речення, Той Джентльмен рушив геть іще стрімкіше, ніж зазвичай.

Полліанна подивилася йому вслід. Розчарована посмішка застигла на її личку.

– Схоже, він навіть не зрозумів, що познайомилися ми лише наполовину. Я так і не дізналася його імені, – зніяковіло пробурмотіла вона собі під ніс.

Сьогодні Полліанні доручили віднести місіс Сноу телячий холодець. Раз на тиждень, міс Поллі Гаррінгтон неодмінно відправляла місіс Сноу яке-небудь частування. Міс Поллі вважала своїм обов'язком допомагати їй, оскільки місіс Сноу була бідна і хвора, і вони належали до однієї церковної парафії. Власне, допомагати їй було обов'язком усіх парафіян. Міс Поллі, зазвичай, виконувала свій обов'язок по четвергах, пополудні. Але не особисто, а через Ненсі. Сьогодні, як на те, Полліанна виторгувала собі це почесне право. Ненсі, втім, охоче ним поступилася – за попередньою згодою господині, звісно.

– Я залюбки здихаюся на сьогодні цього обов'язку, – зізналася потім Ненсі Полліанні, – хоча не надто й благородно з мого боку зіпхнути справу на тебе, мое славне ягнятко. Далебі, що так.

– Ненсі, я ж таки зі своєї охоти це роблю.

– Ти спочатку сходи до неї раз, а тоді скажеш, чи маєш охоту, – похмуро прорекла Ненсі.

– А в чім річ?

– У тому, що задоволення з того дуже сумнівне. До того ж вона настільки любить сперечатися, що – якби не з жалю й співчуття – ніхто б до неї

взагалі не зазирнув. Проте, кого по-справжньому мені шкода, то це її дочки. Вона, хоч-не-хоч, змушена піклуватися про матір.

– Ненсі, то що з нею не так?

Ненсі стенула плечима.

– На думку місіс Сноу, все у цьому світі не так, усе неправильно. Навіть дні тижня не у тому порядку чергуються. У понеділок вона скаже, їй би хотілося, щоб була неділя. А коли ти їй принесеш телячий холодець, не сумнівайся, вона заявить, що воліла б курятини. Хоча, запропонуй їй курку, то вона захоче супу з баранини.

– Яка кумедна дама! – розреготалася Полліанна. – Мені вже терпцю немає, щоб скоріше її побачити. Вона, мабуть, дуже непередбачувана і не схожа на інших. Мені подобаються люди, які не схожі на решту.

– Гм-м. Місіс Сноу точно ні на кого не схожа. Сподіваюся, у будь-якому разі, що ми на неї не схожі! – підсумувала Ненсі.

Сьогодні, заходячи у хвіртку до старого будиночку, Полліанна згадувала цю свою розмову з Ненсі. Від передчуття зустрічі з дивовижною місіс Сноу в очах її блищав вогник нетерпіння.

Дівчинка постукала, і двері їй відчинила бліда, втомлена на вигляд дівчина.

– Добрий день! – ввічливо почала Полліанна. – Я від міс Поллі Гаррінгтон, і була б рада побачити місіс Сноу, бо я щось для неї маю.

– Коли так, ви перша, хто радий її побачити, – пробурмотіла дівчина, проводжаючи Полліанну коридором до дверей кімнати.

У кімнаті, де лежала хвора, вікна були наглухо зашторені. Тому, коли дівчина впустила гостю, та, деякий час, лише блимала очима, звикаючи до напівтемряви. Нарешті, вона побачила в глибині кімнати жінку, що напівлежала у ліжку. Полліанна відразу попрямувала до неї.

– Добрий день, місіс Сноу, як ся маєте? Міс Поллі сподівається, що ви сьогодні почуваетесь добре і передає вам телячий холодець.

– От прикрість! – буркнула хвора роздратовано. – Я, звісно, дуже їй вдячна. Проте сьогодні я сподівалася покуштувати супу з баранини.

Полліанна стурбовано насупила брови.

– А я думала, коли вам приносять холодець, вам хочеться курки, – здивовано зазначила вона.

– Що? – різко обернула до неї голову хвора.

– Та ні, нічого такого, – квапливо заспокоїла її Полліанна. – Насправді, це не так важливо. Просто Ненсі сказала, коли вам приносять холодець, вам

хочеться курки, а баранячого супу вам хочеться, коли приносять курку. Але, ймовірно, Ненсі трішечки наплутала.

Хвора випростала спину і сіла прямо, що було для неї небаченою справою, про що Полліанна, втім, знати не могла.

– Отже, міс Зухвалість, ви хто така? – запитала місіс Сноу.

– Насправді, мене звати геть інакше, місіс Сноу, – засміялася Полліанна.
– Щиро кажучи, я задоволена, що інакше, ніж ви оце сказали. Бо таке ім'ячко давалось би взнаки дужче навіть Гіпзібі! Я Полліанна Вітьер, племінниця міс Поллі Гаррінгтон. Я тепер переїхала до неї назовсім. Ось чому сьогодні передачу з холодцем принесла вам я.

Місіс Сноу спочатку зацікавилася новинами і ніби підбадьорилася. Однак, почувши знов про холодець, вона безвладно відкинулася на подушки.

– Авжеж. Красно дякую. Ваша тітка дуже добра до мене. Але у мене сьогодні немає апетиту. Я б хотіла хіба що баранячого...

Не договоривши, вона раптом різко змінила тему:

– Я сьогодні геть не спала. За всю ніч ні на мить очей не склепила.

– Щастить вам! Мені б так! – зітхнула Полліанна, ставлячи холодець на тумбочку біля ліжка і зручно влаштовуючись на стільці, що стояв поруч. – Адже скільки часу ми втрачаємо через той сон. Прикро, правда?

Кінець ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию (https://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=38572322&lfm=362673004) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.

notes

Примітки

«Жіноча допомога» – одне з численних жіночих благодійних товариств у США.